

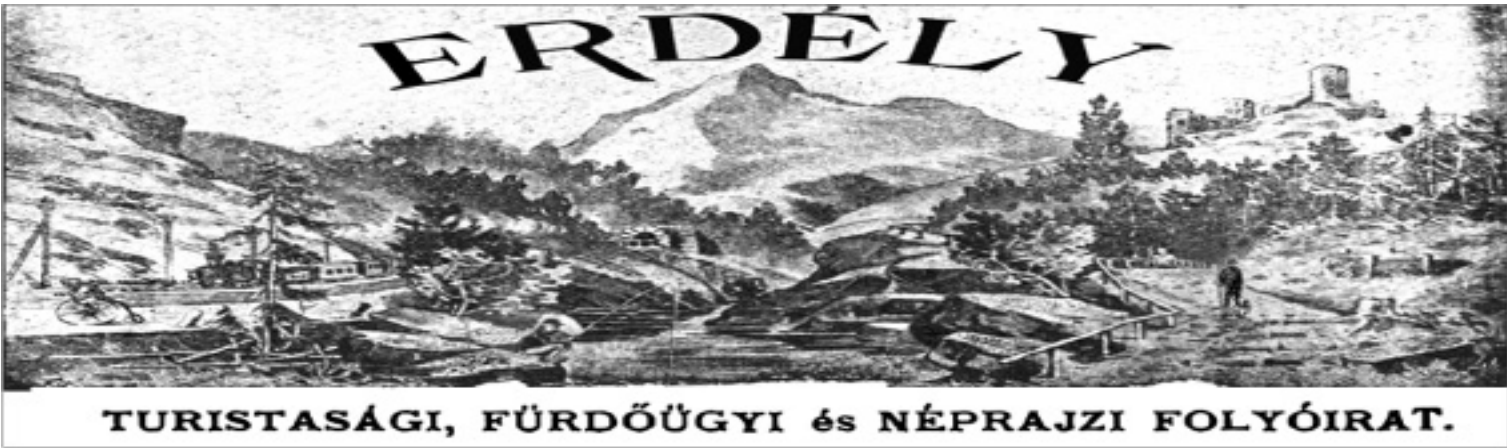
Erdély
ALAPÍTVÁ 1892-BEN

Új sorozat, 141. szám
2020/7.

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület
– Kolozsvár 1891 Értesítője

Szerkesztőség (info@ekekolozsvar.ro):
Kerekes Edit,
Kismihály Boglárka,
Tóthpál Tamás.
Főmunkatárs: Pál Gyöngyi

A következő lapszám megjelenik:
2020. augusztus 21.

A titokzatos Túri-hasadék, Szent László kútja és a kőpénzek legendája

Ez az év sok gondot okozott a koronavírus-járvány miatt. Itt a nyár, de nem tervezgettünk utazást, nyaralást, mint máskor, kiszámíthatatlan a járványhelyzet alakulása, még mindig sok az egészségvédelmi megszorítás, nem szívesen hagyjuk el otthonunkat sem. Ha legalább rövid időre mégis kikapcsolódní vágyunk és elfeledkezni a napi gondokról, elvonulva a természet egy csendes zugába, ne feledjük, hogy városunktól nem messze csodálatosan szép kirándulóhelyeket találhatunk, amelyeket személyautóval vagy menetrend szerint közlekedő mikrobuszjáratokkal könnyen megközelíthetünk. Most a Túri-hasadékot és vidékét ismertetjük.

PÁL GYÖNGYI

Alig 20 km-re Kolozsvártól, a Torda felé haladó országúttal párhuzamosan található a Túri-hasadék. Egy titokzatos világ, ahol minden szikladarabhoz, kőhöz, barlanghoz, víz-eséshez tündérmesék, legendák, mondák fűződnek. Mese, fantázia, legenda és valóság kapcsolódik itt össze, egyesek szinte babonás félelemmel elkerülik ezt a vad sziklaszorost. Felkutatása olyan híres természetjárók nevéhez fűződik, mint Orbán Balázs és Czárán Gyula. A Túri-hasadékot Tordatúrból (Tureni) vagy Koppánd (Copăceni) településről közelíthetjük meg legegyszerűbben. Kevés turista látogatja, mivel az ismertebb Tordai-hasadék elvonja róla a figyelmet, pedig sokkal vadabb és szépségben nyugodtan versenyezhet vele. A hasadék hossza 1850 méter, ferde irányban vágja át a gerincet, s Koppánd irányában kanyargó völgyben folytatódik. A völgy jobb oldalán a Peterdi-tető (667 m), bal oldalt a Kőhegy (580 m) és a Koppánd-tető (530 m) emelkedik.

A Túri-hasadékot nem lehet száraz lábbal bejárni, ezért meglátogatása inkább nyáron ajánlott, többször át kell kelni a patakon. Pár évvel ezelőtt acélkábelrel húztak ki a hegyimentők, hogy megkönnyítsék az átkelést a szoroson. A hasadék Koppánd felőli bejárata előtti térség sajnos 1994-től magánterület és beépítették. A szorosnak ez a szélesebb része, és talán a leglátványosabb, mindkét oldalon hatalmas sziklafalakkal. Itt mintha a természet külön kifagrott, kicsipkézett volna minden sziklaalakzatot, más-más formára alakította a szurdok falait. A hasadék Koppánd felőli végén az egyik hatalmas sziklafalon látható a Czárán Gyula- emléktábla, amelyet az Erdélyi Kárpát-Egyesület (EKE) 1999-ben avatott a hasadékban. A szoros közepén, ahol a Decsenge-csermely beömlik a szorost létrehozó Rákospatakba, a sziklatömbök érdekes, furcsa, bizzar alakokat vesznek fel: katedrális, felfelé ívelő mutatóujj, Szent László szobra és vára (Czárán Gyula leírása), míg Orbán Balázs Szent István szob-

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Szent László szobra nevű szikla

rát vélte látni az alakzatokban. A magasban látható sziklaszirt alakja olyan, mintha emberi kéz faragta szobor volna. A szakadékot érdemes körbejárni felül is a peremen, felejtethetetlen a látvány. Ha a Túri-hasadékánál járunk, kis kitérővel felkereshetjük a Szent László-forrást, amely a Magyarpeterdre vezető

út mellett található. Egy szikladarabból kristálytiszt víz buzog elő, egy régi monda Szent László király alakjával hozza összefüggésbe a forrás keletkezését. A forrás elég elhanyagolt, tábla sem jelöli, kerítés sem védi, de kristálytiszt vize vidáman csörgedez a kis sziklavíjatokban, csillog benne a napsugár. Alakja valóban különös, egyenes szürkésfehér szikladarab felső részén kis repedésen tör fel a víz, innen folyik tovább a nagyobb, 20-25 cm átmérőjű és 20 cm mély, majd két kisebb medencébe, végül a földek melletti árok felé veszi útját. „A nép hite szerint itt szűrta lándzsáját a szomjúságtól gyötört nagy király a földbe és ennek nyomán nyílt meg a felső kis medence s fakadt belőle üdítő ital szomja enyhítésére. És amint sisakját a földre dobá, hogy homlokáról a fáradság verejtékét letörölje: a földön az is forrássá vált, s így támadt a sisak alakú másik nagyobb szikla-öböl; míg az alsó kettő László lova patkóinak nyomása alatt horpadt be a sziklába. A nép máig is Szent László kútjának nevezi e kedves bájos kis tüneményt.” (Czárán Gyula)

Visszatérve a forrástól, elhagyjuk az átjárót az autópályá felett, elhaladunk a kőbánya előtt és a felszámolt kisvasút vonalán beereszkedhetünk Szindre (Săndulești). Itt megpihenünk egy kicsit, majd tovább-

megyünk a Tordai-hasadék irányába. Nemsokára már látszanak a hasadék sziklái, szemben velünk pedig a Hesdát-patak, amely a Tordai-hasadékból kilépve nyugatra fordul, hogy Sinfalva után az Aranyosba ömöljön. Elhagyjuk a szekérutat, amely balra fordul Mészkö (Cheia) irányába, mi meg füves, majd erdei ösvényen leereszkedhetünk a Tordai-hasadék menedékházhoz. A Tordai-hasadékban átvető ösvény kényelmes sétaút a Túri-hasadékhoz képest, de a szoros sziklafalai itt is lenyűgözik a látogatót.

A Szent László-mondakörhöz kapcsolódik a Tordai-hasadék keletkezésére vonatkozó népi hiedelem is. „Magának a nagy tordai hasadékknak a keletkezését is tudvalevőleg azzal magyarázzák e mondák, hogy a kunoktól üldözött szent király megmentésére repedt szét a hegy csoda módon mögötte s e hirtelen támadt hasadék nyelte magába az őt már-már beérő ellenségeit.” (Czárán Gyula)

A hagyomány szerint Tordaszentlászló falu keletkezése is Szent László király nevéhez fűződik, a kunok kezéből kiszabadított foglyok egy része itt telepedett le. A Tordaszentlászló és Léta környékén található tökéletesen kerek, pénz alakú kővületeket (nummulites) a nép mai napig Szent László-pénznek (kőpénznek) nevezi.

A Czárán Gyula-emléktábla a Túri-hasadékban

Búcsú Kalló Mártától, aki 64 évében 120-at élt

■ Kalló Márta EKE-s kirándulótárs, az EKE Fotóklub aktív tagja és titkára 1956. május 30-án született Kolozsváron, itt végezte iskoláit is. Képzőművészeti tehetsége korán megnyilvánult, porcelán- és üvegfestőnek tanult, és élete legnagyobb részében festőműhelyekben alkotott.

Húszévesen férjhez ment, majd három gyermeke született, Márta, Júlia és László. Korán elvált, gyermekeit egyedül nevelte, nem kis nehézségek között, de annál nagyobb szeretettel és örömmel. Az élet élvezetére, a természet megbecsülésére, az apró csodák felfedezésére nevelte őket, rengeteg humorral és életörömmel.

Nagynénje, Jámbor Éva hatására 34 éves korában EKE-tag lett, és az utóbbi 30 évben sok-sok túrán, kiránduláson, termálfürdős nyaraláson, külföldi utazáson vett részt az EKE szervezésében.

Az EKE Fotóklubnak megalkulása óta aktív tagja, számos kiállítás megvalósulását segítette, az ünnepi megnyitókön gyakran felszólalt, bemutatta a kiállítás anyagát, sőt egyéni kiállítása is volt. A fényképezés számára az élet csodáinak, az elszálló pillanatoknak a megörökítését jelentette. Időközben négy unokája született, őket is beavatta a fotózás szépségébe, rejtelmeibe. Egyik unokája egy kiállítás-megnyitó előtt mondta, hogy „megyünk a mami kép-mutatására”. Tényleg mutatta, kiemelte a művészien megkomponált látványt, szépséget.

Nyugdíjazása előtt 5 évig a kolozsvári ferences kolostor szakácsnője volt, és nemcsak kollégialis, de lelki kapcsolatba is lépett a ferences testvérekkel. A ferences lelkiség mindig is közel állt hozzá: a természet csodálata, a teremtetett világgal szembeni alázat és a benne való gyönyörködés, a hit, az egyszerűség („minimumparti” a Márta szólásával élve). „Fivérem, Szél és Levegő, nyisd ki szemem, hogy lássam, ami szép!” – mondta Szent Ferenc, és vallotta Márta is.

2020 tavaszán kezdett betegeskedni, májrákot állapítottak meg nála, állapota gyorsan romlott, a betegség feltartóztathat-

atlan volt. Tudta, hogy betegsége végzetes lesz, de azt mondta nekünk, ne szomorkodjunk, mert ő már 120 évet élt a 64 év alatt, annyira élménydús és gazdag volt az élete. Június 19-én délután otthon csendesen, megbékélten elhunyt, eltávozott tőlünk egy még szebb világba, amelyben hitt. Temetésén szép számban megjelentek a ferences testvérek, az EKE-s kirándulótársak és fotóskollégák, barátok, rokonok, osztálytársak. A gyászoló család mindannyiuknak köszöni részvételüket, együttérző szavaikat.

leánya, Pozsár Júlia

EKE-napok Csucsán: igényfelmérés

■ Csucsza az a szerencsés hely, ahol három hegység (Meszes, Réz, Vlegyásza) találkozik a maga nagyon sokban eltérő jellemzőivel. Közel van a Bihar- és a Királyerdő-hegység, így csodás turisztikai központot lehetne itt kialakítani, ám eddig kevesen fedezték fel a környék turistaösvényeit. Miért ne lehetnének mi azok, akik felkutatják ezeket a kirándulólökhelyeket?

Idén sajnos nem rendezhető országos vándortábor, de mi en-

nek ellenére nem szeretnénk lemondani az EKE-napokról, ezért augusztus 6–9. között minden túrázót szeretettel várunk ennek a csodás környéknek a felfedezésére. Mielőtt összeállítanánk a programot, szeretnénk felmérni az igényeket, ezért minden érdeklődőt megkérünk, hogy július 31-ig töltsse ki az alábbi online űrlapot: <https://forms.gle/qyyYHV2rJG8Pwtdy6>, vagy jelentkezzen be telefonon/e-mailen.

Olyan túravezetők, túratársak és önkéntes segítők jelentkezését is várjuk, akik bevállalnának 1–4 nap együttlétet és segítenének a szervezésben, túravezetésben, vagy a szombati közös étkezés előkészítésében.

Amint kikristályosodik a pontos foratókönyv, mindenkit értesíteni fogunk e-mailen vagy telefonon. Felelős szervező: Kiss János (0364-807639, e-mail: kjani51@gmail.com).

Csucsai EKE-napok 2018-ban

Augusztusi bakancslista

- **Augusztus 2–8. (vasárnap–szombat):** Királykő – sátoros magashegyi túra. Jelentkezni, részletek telefonon. Szervező: Fazakas Ferenc.
- **Augusztus 5. (szerda):** Hagyományos séta a Péter-gerincen (7 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Szabó János.
- **Augusztus 6–9. (csütörtök–vasárnap):** EKE-napok Csucsán. Bővebben a honlapon. Érdeklődni telefonon. Szervező: Kiss János.
- **Augusztus 8. (szombat):** Gorbó-gerinc – Havasbükke – Leányvár (20 km). Találkozás 8.30 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Csorba Anna.
- **Augusztus 12. (szerda):** Hagyományos séta az István-forráshoz (9 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Szabó János.
- **Augusztus 15. vagy 16. (szombat/vasárnap):** Meleg lapály – Öreghavas – a Jára forrásai (20 km, 500 m szintkülönbség), kiskocsikkal. Érdeklődni telefonon. Túravezető: Kiss János.
- **Augusztus 19. (szerda):** Hagyományos séta a Cérna-forráshoz (8 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Szabó János.
- **Augusztus 22. (szombat):** Egeres falu – Berkes domb – Kék Lagúna – Egeres (16 km). Találkozás 7.20 órakor a vonatállomáson, a CFR-vonat 7.45-kor indul (fürdési lehetőséggel). Szervező: Barabás Ibolya. ♦ Kós Károly Emlék- és Teljesítménytúrák. Részletek hamarosan a teljesítménytúrák.ekekolozsvar.ro weboldalon. Figyelem! A járványügyi helyzetre való tekintettel még bizonytalan a túra megszervezése, ezért végig fenntartjuk a változtatás jogát vagy az esemény teljes lemondásának lehetőségét.
- **Augusztus 26. (szerda):** Hagyományos séta a Rejtett-forráshoz (7 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Szabó János.
- **Augusztus 29. (szombat):** Árpád-csúcs (18 km). Találkozás 8.45-kor az M16-os autóbusz román opera melletti megállójában. Szervező: Pál Gyöngyi.

Ügyfélszolgálat

■ **Ideiglenes ügyfélszolgálati iroda:** Kolozsvár, 1989 December 21 út 116. (az udvarban, a bal oldali épületben), hétfőtől péntekig, 10–16 óra között. **Irodavezető:** Kismihály Boglárka. Telefon: 0771-535848. **Pénztár:** az ideiglenes ügyfélszolgálati irodában.

További naprakész információk a honlapon: www.ekekolozsvar.ro

Túravezetők, szervezők elérhetőségei

Barabás Ibolya 0740-560742
Csorba Anna 0740-407652
Fazakas Ferenc 0752-640319
Kiss János 0364-807639
Pál Gyöngyi 0742-373546
Szabó János 0757-220682
Elnök: Szima Márton 0766-703575
Titkár: Branea Róbert 0723-400496
Irodavezető: Kismihály Boglárka 0771-535848

■ **Figyelem!** Aki szeretne részt venni eseményeinken, kérjük, jelentkezzen előzetesen a honlapon (ekekolozsvar.ro) található online űrlap kitöltése által, vagy telefonon a túravezetőknél! Továbbá kérünk benneteket, hogy a túrákon tartsátok be a közegészségügyi óvintézkedéseket, valamint a hatóságok és egészségügyi szervek utasításait! Mivel járványügyi szempontból az elkövetkezendő időszakot is a bizonytalanság fogja jellemezni, és bármikor életbe léphetnek újabb korlátozások, a változtatás jogát vagy a túrák lemondását végig fenntartjuk.

Erdélyi Gyopár 2020/3.

■ Rendkívüli időkben rendhagyó módon jutott el olvasóhoz a tartalmában sem hétköznapi *Erdélyi Gyopár*. Az Erdélyi Kárpát-Egyesület kéthavonta megjelenő folyóirata sem mentesült a vírus okozta bonyodalmaktól. Képzeli csak el azt, hogy a természetjárást, honismeretet és környezetvédelmet zászlójára tűző egyesület folyóiratának úgy kellett megjelenie, hogy kijárási tilalom volt, nemhogy a hegyekbe, de még a szomszédokhoz sem lehetett átlépni. Ennek ellenére nem szakadt meg a *Gyopárok* sora, és az is elmondható, hogy tartalmas írásokkal vigasztalja a sokáig négy fal közé szorult, egymás társaságára vágyó természetszeretőket.

A kiadványban szó van a betiltott természetjárásról és a természetjáró imájáról, s amíg úgy tűnik, nem tartható meg az idei EKE Vándortábor, gondolatban eredhetünk a határőrök nyo-

mába vagy zarándokolhatunk Rupert Mayerre emlékezve.

Megjelent a tizedik EKE-bakancs, erről a *Bekecsre Bakancssal* címen olvashatnak, a múltól pedig az egyre gazdagodó EKE Múzeum vall színt. Emlékekből él az ember, ha már új élményeket nem szerezhet, ez az oka annak, hogy több külföldi túra leírása is kecsegteti az olvasót, aki pedig az *Ökolábnyomokat* kedvelte meg, a *Gyopár* még friss mellékletét, olyan cikkeket talál, mint a *Megújuló energiaforrások – a víz ereje* vagy az *Erköcsi csőd új házat építeni* sorozat folytatását.

És íme még pár cím a kínálatból: *Amikor az EKE-t egyesíteni szerették volna a Frăția Munteanával*, *Az Öreghegy – Mogyorós-völgyi facsúztatók*, *Vízaknafürdő, A Vasér-völgyi kisvasút, Székelyföldről a Bánság tetejére, A természetjárástól a közösségi tudományig, Meseszip Föld – Irány a Kolumbusz-ház!* Keressék, szeressék, olvassák örömmel!